

Duma, Jerzy

Ewa Rzetelska-Feleszko (1932-2009)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 72, 70-72

2009

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

lis, czyli godny uznania, ustanowione przez Okręgową Radę Lekarską w Warszawie w 2004 r., przyznawane za wybitne osiągnięcia w działalności zawodowej, organizacyjnej i naukowej. Prof. Edward Rużyłło odnosił sukcesy w każdym z tych obszarów swojej działalności. Był też bardzo zaangażowany w pracę Izby Lekarskiej. Został honorowym delegatem na zjazd odrodzonego samorządu.

16 II 2009 r. zmarł prof. dr hab. med. Edward Rużyłło, humanista, społecznik, naukowiec, wychowawca, twórca systemu kształcenia podyplomowego lekarzy w Polsce i Kuwejcie.

Marek Kowalczyk

EWA RZETELSKA–FELESZKO (1932–2009)

22 II 2009 r. odeszła od nas Profesor Ewa Rzetelska–Feleszko. Całe swoje twórcze życie naukowe związała z powołanym do istnienia w 1954 r. Zakładem Słowianoznawstwa, później Instytutem Słowianoznawstwa, przekształconym po 1990 r. w Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. Szczególnym autorytetem naukowym był dla Niej zawsze pierwszy kierownik Zakładu — profesor Zdzisław Stieber — uczony o światowych kontaktach i zdolny organizator nauki. Profesor Stieber przyjął Ją do prowadzonych od lat 50. ubiegłego wieku prac nad *Atlasem językowym Kaszubszczyzny i dialektów sąsiednich* i to on — obok takich mistrzów jak ojciec polskiej dialektologii Kazimierz Nitsch i liczne grono znamienitych krakowskich językoznawców (po zakończonych studiach polonistycznych w Krakowie) — ostatecznie ukształtował Jej zainteresowania dialek-

tami kaszubskimi oraz przeszłością Pomorza Zachodniego, rozszerzył horyzonty o znajomość problematyki łużyckiej i czeskiej oraz pozwolił na nawiązanie kontaktów ze slawistami pracującymi za granicą.

W swej ostatniej, bardzo osobistej książce *Życie we wspomnieniach* (Warszawa–Kraków 2008) Profesor Ewa Feleszko wyznaje, że wielką radość sprawiała Jej praca naukowa w Instytucie Sławistyki w Warszawie. Oddała się jej całym sercem, zdobywając — jakby przy okazji — kolejne stopnie naukowe. Jej praca doktorska *Dawne słowiańskie dialekty województwa koszalińskiego. Najstarsze zmiany fonetyczne* (Wrocław 1973) była oceniana jako „spełniająca kryteria rozpraw habilitacyjnych”.

Opracowywanie dużych tematów badawczych przez poszczególne zespoły w Instytucie Polskiej Akademii Nauk szczególnie odpowiadało młodej i energicznej przyszłej Pani Profesor. Potrafiła docenić ich wagę naukową i poświęcała się im — jak to sama określała — „ze wściekłą energią”, pozostając czynną naukowo prawie do końca swych dni. Poza tym zawsze wierzyła, że prace prowadzone przez Akademię mają fundamentalne znaczenie dla nauki polskiej, zwłaszcza z powodu ich bardzo szerokiego zakresu materiałowego i tematycznego, co wymagało wyężonej pracy zespołu współpracowników.

Szczególnie ciężki dla całego Instytutu, a zwłaszcza dla Profesor Ewy Rzetelskiej–Feleszko był okres stanu wojennego, gdyż jako działacz NSZZ Solidarność (była przewodniczącą naszego koła) podlegała różnym szykanom ze strony partyjnej dyrekcji. Jej habilitacja ukazała się okrojona materiałowo, zwlekano z nadaniem profesury itp. Mimo to udało się Jej wydać parę pozycji we współpracy z Niemcami (z zakresu hydronimii pomorskiej), a po odzyskaniu niepodległości w 1989 r. nawiązać ożywioną współpracę międzynarodową. Efekty były wspaniałe. Najbardziej szczyła się z opracowania, do którego zmobilizowała duże grono wybitnych uczonych ze wszystkich krajów słowiańskich oraz slawistów niemieckich. Pod Jej naczelną redakcją powstała dwutomowa *Słowiańska onomastyka. Encyklopedia* (Warszawa–Kraków 2002–2003), a wcześniej *Polskie nazwy własne. Encyklopedia* (Warszawa–Kraków 1998, drugie wydanie 2005). Jednocześnie kontynuowane były w Instytucie prace z zakresu nazewnictwa Pomorza Zachodniego. Powstały kolejno opisy nazw rzek pomorskich (Wrocław 1977) i opracowania dawnych słowiańskich nazw miejscowości województwa koszalińskiego (Wrocław 1985) i szczecińskiego (Warszawa 1991). Pewne podsumowanie tych prac (choć niepełne) stanowi tom

Językowa przeszłość Pomorza Zachodniego na podstawie nazw miejscowych (Warszawa 1996). W niektórych pracach (od 1972 r.) miałem szczęście i zaszczyt z Profesor Ewą Rzetelską–Feleszko współpracować, zdobywając wiedzę polonistyczną i onomastyczną.

Pani Profesor Ewa Rzetelska–Feleszko była czynnym członkiem wielu towarzystw naukowych, a w Instytucie Sławistyki PAN w latach 1990–1996 pełniła funkcję dyrektora. Udało się Jej powiązać działalność naukową z organizacyjną. Ceniła sobie zwłaszcza członkostwo w Towarzystwie Naukowym Warszawskim, gdzie od połowy 1993 r. przewodniczyła Językowej Komisji Sławistycznej przy Wydziale I, a od 1995 r. została Sekretarzem Generalnym TNW. Zawsze dbała o prestiż i poziom naukowy kierowanych przez siebie instytucji i organizacji, potrafiła zdobyć na ich działalność fundusze ze współpracy europejskiej, z grantów i fundacji. Była pod tym względem osobą niezastąpioną.

Mimo że po przejściu na emeryturę Jej kontakty z Instytutem Sławistyki nieco się osłabiły, prowadziliśmy wspólne prace nad zbieraniem i redakcją haseł do nowego wielkiego dzieła, jakim ma być dwutomowe opracowanie *Nazw terenowych Pomorza Zachodniego zawierających elementy słowiańskie* (t. 1, A–O, Warszawa 2008) z ewentualnym trzecim tomem syntetycznym. Pani Profesor doczekała się jeszcze (dzięki pomocy dyrekcji Instytutu oraz życzliwości wydawnictwa SOW) wydania tomu pierwszego, który na początku 2009 r. wspólnie rozsyłaliśmy zaprzyjaźnionym onomastom i ośrodkom naukowym.

Jej wielką miłością były Mazury, gdzie chętnie przebywała u swojej córki nad Krutynią i gdzie w Grabowie spoczęła obok swego męża i zmarłego tragicznie wnuka.

Jerzy Duma

ANDRZEJ WYCZAŃSKI
(1924–2008)

Andrzej Wyczański urodził się 13 IV 1924 r. w Warszawie. Gimnazjum im. S. Batorego ukończył na tajnych kompletach. Maturę zdał w czerwcu 1942 r. i parę miesięcy później trafił do prof. Tadeusza